

KÄSITTEITÄ KÄSITTÄMÄSSÄ

**Seija Ridell, Pasi Väliaho &
Tanja Sihvonen (toim.):
Mediaa käsittämässä.
Tampere: Vastapaino 2006. 264 s.**

Miksi samoista mediaailmiöistä puhutaan usein niin eri sanoin? Miksi eri ilmiöistä puhutaan usein samankaltaisin sanoin? Miksi monitieteisyys kuulostaa hyvältä, mutta seminaarikeskustelut kangertelevat?

Seija Ridellin, Pasi Väliahon ja Tanja Sihvosen toimittama *Mediaa käsittämässä* on oivallinen johdatus paitsi mediatutkimuksen käsitteisiin, myös siihen, mitä monitieteisyys tarkoittaa akateemisen työskentelyn arjessa. Monitieteisyys näyttää papereissa hyvältä, mutta kuulostaa seminaareissa kummalta: kaikenlainen ohi- ja ylipuhunta kukoistaa, ja hiljaisuksillakin on merkityksensä. Monitieteisyys onkin monipiippuista: tavallaanhan ihanne muistuttaa vanhasta sivistysyliopistosta, jossa laaja-alainen tietämys oli kunniaansa. Nykyisessä projektimyllyssä on toisin, sillä aito monitieteisyys vaatisi aikaa ja tilaa.

Ridellin ja Väliahon oivallinen johdantoluku ”Mediatutkimus käsitteiden kudelman” kummastelee rajalinjoja, joiden takia Suomen kaltaisessa pienessä maassa tuntuu toisinaan mahdottomalta ymmärtää niitä Toisia ja yrittää vieläpä puhua samaa kieltä. Rajalinnat ja linnoitukset aiheuttavat usein kohtaamattomuutta, jossa ”käsitteet mulkoilevat toisiaan epäluuloisesti”, kuten kirjoittajat oivallisesti ilmaisevat. Osansa kohtaamattomuudessa on varmasti argumentoinnillakin: sotimiseen ja taistelutantereisiin liittyvä metaforiikka on käsittääkseni ollut varsin suosittua suomalaisten tieteellisten tekstien ainesta. Toisaalta, samuutta tolkutnut kulttuuri on ehkä ruokkinut käsitystä siitä, että kaikki kuitenkin tietävät, mistä tässä on kyse.

Mediaa käsittämässä on lähestymistavaltaan miellyttävän tuore. Lähtökohtana on, että mediatutkimus ja sen käsitteet ovat osa sosiaalista toimintaa, jossa tör-

mäykset saattavat olla hyvinkin konkreettisia, kuten matkat Tampereelta Turkuun. Taistelujulistusten sijaan kirjoittajat suhtautuvat eroihin älyllisinä haasteina. Rajat nähdään mieluummin vyöhykkeinä, jossa toisilleen oudot lähtökohdat joutuvat kohtaamaan eronsa ja neuvottelemaan niistä. Tavoitteena on purkamisen rinnalla myös rakentaa mediatutkimuksen lähtökohtaisesti monitieteistä olemisen tapaa.

Mediaa käsittämässä ei ole avainsanatyypinen teos, jossa pyrittäisiin kartoittamaan ja selittämään jonkin alueen keskeistä käsitteistöä. Kirjaan valikoituneet käsitteet (*biovalta, dokumentaarisuus, halu, kertovuus, performanssi, representaatio/simulaatio, ruumiillisuus, spektaakkeli, välitys, yleisö*) ovat lähinnä kirjan kymmenen kirjoittajan suosikkeja. Omakohtaisuus tuo teksteihin menoa ja meininkiä, mutta substanssin kiinnostavuus riippuu tietenkin lukijasta. Itse kiinnostuin selvästi eniten mediatutkimuksen ”omimmista” käsitteistä, kuten *dokumentaarisuudesta* ja *välityksestä*. Biovallasta ja ruumiillisuudesta lukisin kenties muualta, esimerkiksi näiden tekstien johdattelemina.

Kaiken kaikkiaan *Mediaa käsittämässä* on raikas mediatutkimuksen oppikirja, jota on ehkä tietämättään kaivannutkin. Sen lähtökohtana on ajatus käsitteiden tuottavuudesta ja sitä myöten poliittisuudesta: kun valitsemme tämän käsitteen, saamme tällaisen erittelyn ja teemme ehdotuksen kohteen hyväksymisestä määrätyn kaltaisena. Käsitteiden erityisyys hän piilee juuri niiden voimassa erotella ja yhdistellä, ja parhaimmillaan tuottaa uutta oivallusta ja ajattelua. Työkalupakki-puhe saa – vihdoin ja toivottavasti – uusia vivahteita.

Sanna Kivimäki